

**Materiał Informacyjny
do przeprowadzenia
KONKURSU WIEDZY
O GMINIE MORĄG
I SAMORZĄDZIE TERYTORIALNYM**

W materiale m.in.:

- ❖ Dane geograficzne i walory turystyczne, zabytki
- ❖ Historia, znani morążanie,
- ❖ Herb, flaga, hejnał, logo, morąska moneta
- ❖ Przyroda w Gminie Morąg
- ❖ Samorząd – informacje ogólne
- ❖ Samorząd Gminy Morąg
- ❖ Ważniejsze instytucje w Gminie Morąg
- ❖ Organizacjami pozarządowe w Gminie Morąg – współpraca z samorządem
- ❖ Mapy poglądowe
- ❖ Ważniejsze linki

MORĄG – DANE GEOGRAFICZNE I WALORY TURYSTYCZNE

Gmina Morąg jest położona na Pojezierzu Iławskim, w zachodniej części województwa warmińsko – mazurskiego. Jednak pomimo nazwy województwa, która zawiera w sobie nazwy dwóch krain historycznych, gmina Morąg nie leży ani na Warmii, ani na Mazurach. Krainą w granicach której leży nasza gmina jest Powiśle. Gmina Morąg jest gminą stosunkowo dużą – zajmuje powierzchnię ok. 32 tys. hektarów i tym samym obejmuje 2,5% powierzchni całego województwa. Miasto Morąg zajmuje powierzchnię 12,17 km², leży pomiędzy Elblągiem (najstarszym miastem w województwie) a Olsztynem, mniej więcej w równej odległości do obydwu miast (ok. 50 km.).

Nasza gmina położona jest w północnej części powiatu ostródzkiego i graniczy z gminami: Małdyty, Miłakowo, Miłomłyn, Łukta, Świątki oraz Godkowo. Gmina Morąg jest gminą miejsko – wiejską, czyli składa się z miasta oraz położonych na jej terenie wsi. W granicach gminy leży 60 miejscowości wiejskich, które pogrupowane są na 29 sołectw, czyli mniejszych jednostek pomocniczych gminy. Miasto podzielone jest na 8 osiedli. Na terenie gminy mieszka obecnie ok 25 tys. mieszkańców, z czego ok 15 tys. w samym mieście Morąg. W czasie sezonu turystycznego gminę Morąg odwiedza ok. 20 tys. turystów.

Istnieje kilka cech wyróżniających naszą gminę spośród innych gmin w kraju. Przede wszystkim na uwagę zasługuje niezwykle piękno przyrody tego obszaru. Atrakcyjnie położone wśród lasów i łąk zbiorniki wodne stwarzają mieszkańcom warunki do rozwoju sieci gospodarstw agroturystycznych. Rolnicy prowadzą hodowlę zwierząt, dla której szczególnie pozytywnym czynnikiem jest sięgająca znacznie ponad średnią krajową powierzchnia łąk i pastwisk na terenie gminy.

Tereny gminy charakteryzują się glebami o stosunkowo wysokiej żyzności. Prawie 53% obszaru gminy stanowią użytki rolne.

Biorąc pod uwagę unikalność walorów rekreacyjnych Gminy Morąg, obszar ten posiada rangę terenów wczasowych, preferujących istnienie i rozwój form rekreacji charakteryzujących się dłuższym pobytem w wybranym miejscu. Warunki takie występują szczególnie w szerokim otoczeniu jeziora Narie (miejscowości: Kretowiny, Bogaczewo, Gulbity, Wilnowo), nad jeziorem Ruskim (miejscowość Ruś) oraz jeziorem Bartęzek. Gmina Morąg wchodząca w skład województwa warmińsko-mazurskiego położona jest na szczególnie chronionym obszarze, tzw. "Zielonych Płucach Polski". Wszystkie jeziora oraz rzeki na tym terenie, są strefami ochrony środowiska przyrodniczego. Usytuowane nad jeziorem Narie ogólnodostępne kompleksy wypoczynkowe w Kretowinach i Bogaczewie (ośrodki wypoczynkowe o zróżnicowanym standardzie, schroniska turystyczne, campingi, pola namiotowe) sprzyjają rozwojowi turystyki rodzinnej, obozom młodzieżowym, koloniom, pobytom weekendowym i świątecznym, wycieczkom, biwakom i tzw. "zielonym szkołom". Zarówno w Kretowinach jak i Bogaczewie funkcjonują wypożyczalnie sprzętu wodnego, a także strzeżone kąpieliska i parkingi. Dostępna jest także mocno rozbudowana infrastruktura techniczna niezbędna do codziennej obsługi turystów (sanitariaty, natryski, sklepy, bary, restauracje, kawiarnie, dyskoteki, stołówki, kluby bilardowe, świetlice, puby itp.)

HISTORIA

W przeszłości Morąg był częścią tzw. Prus Górnych (Oberland), a w momencie zakładania go na przełomie XIII i XIV wieku do Pogezanii, prowincji pruskiej opanowanej przez Krzyżaków. W drugiej połowie XIII wieku, ok. 1280 roku Krzyżacy wybudowali w miejscu staropruskiej osady drewnianą strażnicę, wokół której zaczęło rozwijać się nasze miasto (Mohrungen, Morung, Moring). Osada otrzymała prawa miejskie w 1327 roku, czyli Morąg ma obecnie prawie 690 lat. Dzieje miasta, poza krótkimi okresami kiedy miasto znajdowało się w rękach polskich, cały czas związane były z Zakonem Krzyżackim a potem z Niemcami. Dopiero po II wojnie światowej, czyli od 1945 roku Morąg stał się miastem naprawdę polskim i jest nim do dnia dzisiejszego.

W swojej prawie 690 letniej historii miasto wielokrotnie było niszczone, czy to na skutek walk, klęsk żywiołowych czy działań wojennych. Morąga nie omijały pożary, nawałnice, śnieżyce a nawet trzęsienie ziemi w 1818 roku. Także w czasie II wojny światowej miasto zostało mocno zrujnowane, jednak i tym razem, jak po każdej katastrofie, Morąg odrodził się na nowo niczym feniks z popiołów.

Więcej o historii miasta na: <http://www.morag.pl/index.php/pl/historia>

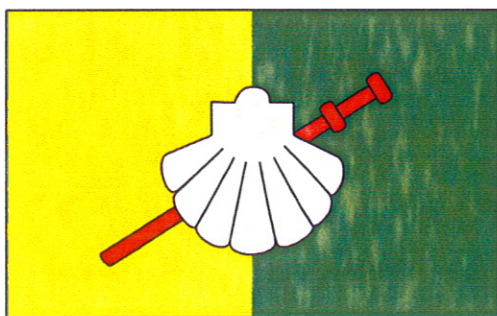
HERB MORĄGA

Od 2003 r. Herb przedstawia pielgrzyma w czarnej szacie, stojącego na złotym tle z zieloną podstawą. Herb powstał w XIV stuleciu gdy na tych terenach żywy był kult świętego Jakuba i tradycji pielgrzymowania, dlatego wątpliwe jest, aby w herbie chciano uhonorować jakąś inną postać – chłopca pruskiego czy hutnika, niż właśnie pielgrzyma. W prawym ręku pielgrzym trzyma laskę pielgrzymią, z dwoma zgrubieniami na końcu przeznaczonymi do zawieszenia tykwy z wodą. Natomiast w swojej lewej ręce trzyma muszlę. Pątnicy udający się do grobu świętego Jakuba w Santiago de Compostela (Hiszpania), powracając zabierali na pamiątkę muszlę przegrzebka małża występującego licznie na wybrzeżach atlantyckich. Był to znak odbytej pielgrzymki tak czytelny, że stał się symbolem wszystkich pielgrzymek. Muszla ma kształt wachlarzowaty, niektórzy upatrują w niej symbol pięciu dróg do sanktuarium w Santiago de Compostela, biegnących przez terytorium Francji. Piątka była w średniowieczu symbolem pracy i cierpienia, niezbędnego do zwycięskiego przejścia próby.

Na przestrzeni dziejów wygląd herbu wielokrotnie zmieniał się. Na pieczęci z XV wieku herb przedstawiał młodego mężczyznę z maczugą (lub fłaszą) w lewej ręce oraz kamieniem (kulą lub muszlą) w prawej. Młodzieniec posiadał niebieską tunikę oraz złote tło. Od XVI wieku w herbie znajdowała się postać Murzyna w fartuchu, z kijem na plecach na tle gwieździstego nieba. Taka interpretacja herbu wynikała z przypadkowej zbieżności nazwy miasta ze słowem Mohr, znaczącym w języku niemieckim "Murzyn". W tym czasie prawdziwa geneza herbu była zapomniana. Pierwotny herb został przywrócony w 1887 roku. W listopadzie 2003 roku zdecydowano na zmianę koloru szaty z błękitnej na czarną. Uznano, że zastosowanie błękitu – koloru królewskiego, koloru wierności i praworządności wynika bardziej z nieznamomości symboliki i trafia bardziej w gusta estetyczne, a nie w zgodność z faktycznym stanem. Ponieważ postać jest pielgrzymem, kolor czarny jest najstosowniejszy - jest symbolem powagi, stateczności, pokory.

Herb Morąga – wizerunek sprzed 2003 roku.

FLAGA MORĄGA

Flagę tworzy płat materiału o proporcjach 5:8, podzielony w pionie na dwie równe części – lewą koloru żółtego oraz prawą w kolorze zielonym. Pośrodku umieszczona jest muszla koloru białego oraz czerwona laska pielgrzymia. Wzór flagi, podobnie jak obecnego herbu, został ustanowiony w listopadzie 2003 roku.

HEJNAŁ MORĄGA USTANOWIONY W 2004 R.

Hejnał skomponowany przez Marka Sewena z Warszawy, odtwarzany jest z wieży ratusza na morąskim rynku, codziennie o godz. 12.00. Grany jest na trąbce czterokrotnie – „na cztery strony świata”.

BITWA POD MORĄGIEM

25 stycznia 1807 r. miała miejsce Bitwa pod Morągiem, która zapoczątkowała kampanię napoleońską w Prusach. W tym dniu w pobliżu Morąga francuski marszałek Bernadotte, noszący tytuł księcia Ponte-Corvo, pokonał wojska rosyjskie. Francuzi wzięli do niewoli 300 ludzi sami tracąc 100 i około 400 rannych. Rosjanie na polu bitwy pozostawili 1200 żołnierzy i kilka granatników. Pierwsza wzmianka o bitwie ukazała się w 54 numerze wydawanego w Warszawie biuletynu armii francuskiej już 27 stycznia 1807 roku. W bitwie zginął rosyjski generał Heinrich Reinhold von Anrep (nazywany przez Rosjan Romanem Karłowiczem). Jego pomnik znajduje się przy drodze Morąg – Plebania Wólka.

ZNANI MORĄŻANIE

Na przestrzeni dziejów Morąg zamieszkiwało wielu znanych ludzi. W XVII i XVIII w. dużą rolę odgrywała **rodzina Obuchów**, trudniąca się budową organów. W Morągu urodził się też **Abraham Calovius**, wybitny teolog, profesor uniwersytetu w Wittenberdze oraz poeta **Jan Gottlieb Wilamovius**. Jednakże najwybitniejszym morażaninem był **Johann Gottfried von Herder**, filozof niemiecki, którego twórczość stanowi istotny wkład w ogólny dorobek kultury europejskiej. Herder ujmował dzieje ludzkości jako etap w ewolucji natury charakteryzujący się postępowaniem rozumu i sprawiedliwości. Jego idee miały istotny wpływ na osiągnięcia kultury Niemiec XVIII wieku jak np. na ruch literacki znany pod nazwą Sturm und Drang. Herder był w wieku XVIII pierwszym, który zajął się problematyką Słowiańszczyzny w szerszym aspekcie filozofii historii. Nobilitując kulturę tych ludów w krajach Europy zachodniej sprawił, że wiele ludów słowiańskich zainteresowało się własną przeszłością.

Zbigniew Nienacki, a właściwie **Zbigniew Tomasz Nowicki** urodził się 1 stycznia 1929 roku w Łodzi w inteligentnej rodzinie. Znany jest jako pisarz cyklu przygód z serii „Pan Samochodzik”, książki o przygodach historyka sztuki i detektywa amatora i jego niezwykłego samochodu. Nawiązywał w swoich powieściach do miasta Morąg, a w morąskim Ratuszu rozgrywa się ważny wątek powieści Pan Samochodzik i Niewidzialni. 23 września 1994 r. zmarł w szpitalu w Morągu.

MIASTO MORĄG – ATRAKCJE TURYSTYCZNE

Bogactwo historyczne naszego miasta przedstawiają liczne zabytki architektury umiejscowione w centrum miasta, trzynaście najciekawszych z nich wchodzi w skład wyznaczonego Miejskiego Szlaku Turystycznego:

1. **Mury obronne** z XIV – XV wieku, wykonane z głazów narzutowych i cegły. Średniowieczne obwarowania miejskie zachowały się jedynie fragmentarycznie. W XIX wieku rozebrano bramę Ostródzką, a także prawdopodobnie bramę Młyńską i Zamkową znajdującą się we wschodnim ciągu murów i bramę Pasłęcką broniącą dostępu do miasta od zachodu. Prawdopodobnie we wschodniej części murów obronnych starego miasta znajdowała się Wieża czarownic (źródła mówią, że wieża czarownic znajdowała się "na wschodnim rogu murów obronnych" i niektórzy twierdzą że może chodzić tu o wschodnią wieżę zamku krzyżackiego). Dawniej pełniła ona rolę więzienia - obecnie pozostał tylko jej fundament. W obiekcie dawniej przetrzymywano więźniów, w tym kobiety osądzone o uprawianie czarów i kontakty z diabłem.
2. **Fragmenty oryginalnej zabudowy Starego Miasta** – w jego obrębie zachowała się niewielka ilość domów murowanych lub szachulcowych z XVIII i XIX wieku. Niektóre z nich zbudowano na wystęпах średniowiecznych murów obronnych. Fragmenty murów, widoczne fragmentami prawie na całym obwodzie Starego Miasta są często włączone w budynki mieszkalne, a na kilku odcinkach odsłonięte.
3. **Ratusz gotycki** – wybudowany został w XIV wieku, dokładnie w latach 1360 – 1380. Na przestrzeni dziejów budynek kilkakrotnie płonął i był przebudowywany, jednak do dziś zachował swój średniowieczny charakter. Jest jednym z kilku na ziemiach Warmii i Mazur przykładów tego typu budowli. Prostokątną bryłę budynku murowanego z cegły, z dwoma silnie rozczłonkowanymi szczytami, wieńczy dach z wysmukłą wieżyczką zegarową na szczycie. Dwupiętrowa budowla z sygnaturką odpowiada typowi ratusza charakterystycznego dla małych miast pruskich. Podczas działań wojennych w 1945 roku ratusz został prawie kompletnie zniszczony i po wojnie, staraniem miasta, w roku 1954 odbudowany i oddany do użytku. Obecnie w ratuszu mieści się Punkt Informacji Turystycznej, Galeria współczesnych morąskich artystów oraz Morąska Izba Pamięci Historycznej i siedziby morąskich organizacji pozarządowych.
Więcej o Morąskiej Izbie Pamięci Historycznej i ratuszowych piwnicach na:
www.wbp.olsztyn.pl/~mbpamorag/dzialy.php?page=pw
4. **Armaty** - zostały odlane w 1864 r. w belgijskim Liege. Były jednymi z wielu armat używanych przez armię francuską podczas wojny z Prusami, która wybuchła w 1870 r. Dobrze uzbrojenie niewiele jednak Francuzom pomogło, niebawem działa zostały zdobyte przez wroga. Dowódcy zwycięskiej armii pruskiej postanowili wykorzystać nadmiar uzbrojenia w charakterze pomników. Jednym z miast, do których trafiły francuskie działa, był właśnie Morąg. Od ponad stu lat armaty uczestniczą w życiu miasta.
5. **Dom rodzinny Johanna Gottfrieda Herdera** – został wzniesiony po pożarze w 1697 roku, a 46 lat później nabyła go rodzina Herderów. Został całkowicie zniszczony w 1945 roku. Obecnie w jego miejscu znajduje się budynek współczesny. W 1964 roku na jego elewacji umieszczono tablicę pamiątkową.
Więcej o Herderze na: www.encyklopedia.warmia.mazury.pl/index.php/Johann_Gottfried_Herder
6. **Pomnik pamięci Johanna Gottfrieda Herdera** – pierwotny pomnik został wystawiony w 1854 roku, a zaginął w roku 1945. Obecny pomnik był darem niemieckiego Ministerstwa Kultury, a odsłonięto go razem z tablicą pamiątkową na domu Herdera, w 1964 roku.

7. **Gotycki Kościół Parafialny p.w. św. Apostołów Piotra i Pawła** - budowany od początku XIV do pocz. XVI wieku. Jest to na tym terenie rzadki przykład budowli trzynawowej z trójbocznym prezbiterium, wieżą umieszczoną w narożniku między prezbiterium a nawą północną. Budowla dawniej była halowa, obecnie jest pseudobazyliką z podwyższoną znacznie nawą środkową. Od południa przylega do niej kaplica, od północy – kruchta ze zdobionymi szczytami. Bogaty w unikatowe elementy wnętrza: począwszy od XV-wiecznych malowideł ściennych w prezbiterium, poprzez ogromny krucyfiks z końca XIV w., barokowe rzeźbione ołtarze, fragmenty baptysterium oraz odrestaurowane organy, wykonane przez miejscowy warsztat Obuchów.
Więcej o kościele na: www.swjosefmorag.elblag.opoka.org.pl
 8. **Zamek Krzyżacki** – pierwotny zamek zbudowany został w 1280 r. na cyplu północnego brzegu jeziora Morąskiego. Murowany, poza funkcją administracyjną spełniał również rolę ochronną. Zamek posiadał prawdopodobnie kształt regularnego czworoboku i otoczony był fosą. W XV wieku pełnił krótko funkcję siedziby wielkiego mistrza Henryka von Plauena, który zmarł tutaj w 1470 r. Po sekularyzacji Zakonu pełnił funkcję siedziby urzędników książęcych oraz Kościoła Kalwińskiego. W XIX wieku zamek częściowo rozebrano i przebudowano – obecnie obiekt jest na etapie rekonstrukcji przez prywatnego właściciela.
Więcej o zamku na: www.ruinizamki.pl/warminsko-mazurskie/morag.html
 9. **Rozlewisko Morąskie** - to wspaniały dobrze zachowany ekosystem bagienny, bogaty w gatunki zwierząt i roślin wodno-błotnych. Obejmuje ono obszar 121,7 ha. Zostało uznane użytkiem ekologicznym z racji występowania w jego otoczeniu około 150 gatunków ptaków, w tym kilku unikalnych okazów w skali europejskiej (kania rdzawa, kania czarna, orlik krzykliwy, trzmielojad, błotniak zbożowy, orzeł bielik, krogulec i kobuz). Rokrocznie w okresie migracji zlatują na teren rozlewiska stada gęsi zbożowej, białoczelnej oraz gęgawej. Od południowo - zachodniej strony rozlewiska została utworzona ścieżka dydaktyczna o długości 3 km. Na trasie ścieżki umieszczono tablice informacyjne i wieże widokowe. Bezpośrednie położenie rozlewiska przy granicy miasta oraz dogodna infrastruktura zachęca turystów i mieszkańców do obcowania z naturą.
Więcej o rozlewisku na: www.lot.mazury.pl/archiwa/37
 10. **Pałac Dohnów** – wybudowany został w latach 1562-1571, a przebudowany został po pożarze w 1697 r. w stylu barokowym w latach 1717-1719. Mieści się w nim Muzeum im. J.G. Herdera, oddział Muzeum Warmii i Mazur, prezentujący zbiory ilustrujące historię i kulturę regionu, zwłaszcza sztukę dworską okresu nowożytnego. Posiada bogatą ekspozycję malarstwa holenderskiego (XVII i XVIII w.), będącą najcenniejszymi tego typu zbiorami w Polsce północno-wschodniej oraz muzeum pamięci Johanna Gottfrieda Herdera.
Więcej o pałacu na: www.morag.muzeum.olsztyn.pl/1054,Muzeum-im-Johanna-Gottfrieda-Herdera-w-Moragu.html
 11. **Barokowy zegar słoneczny** – niezwykle rzadko spotykany obiekt znajdujący się na dziedzińcu Pałacu Dohnów. Wykonany został w 1741 roku z piaskowca, ma formę spiętrzonych sześcianów i kul i składa się z kilkunastu tarcz zegarowych.
 12. **Zabytkowa wieża ciśnień** – wybudowana została w 1906, posiada cechy neogotyku. Zbudowana z czerwonej cegły, jej dach jest pokryty dachówką ceramiczną.
Więcej o wieży ciśnień na: www.wiezecisnien.eu/Morag_wodociagl.htm
 13. **Pomnik poległych żołnierzy Armii Radzieckiej z II wojny światowej** – poświęcony żołnierzom poległym głównie w 1945 roku, położony jest w miejscu dawnego kościoła katolickiego rozebranego po wojnie.
Więcej o pomniku i cmentarzu na: groby.radaopwim.gov.pl/grob/9653/
- POZOSTAŁE ZABYTKI W MORĄGU**
- Kirkut** - Cmentarz żydowski w Morągu został założony w I połowie XIX wieku i zajmuje powierzchnię 0,3 ha. Do naszych czasów z dwudziestu macew zachowało się siedem, z których najstarszy pochodzi z 1850 roku. Insrypcje są w języku hebrajskim oraz niemieckim.
Więcej o Kirkucie na: www.sztetl.org.pl/pl/article/morag/12,cmentarze/1925,cmentarz-zydowski-w-moragu-ul-zeromskiego/
- Interesujące miejsca nie ograniczają się jednak tylko do miasta, cała gmina bogata jest w wiele ciekawych miejscowości i zabytków. Do najciekawszych można z pewnością zaliczyć:
- Bogaczewo** – wieś położona ok. 4 km od Morąga, nad jeziorem Narie. W jej pobliżu znajduje się kilka ośrodków wypoczynkowych, a także baza żeglarska Morąskiego Klubu Żeglarskiego „Keja” oraz Zakład Rybacki Bogaczewo.
- Bożęcin** – tu zobaczymy pałac klasycystyczny z 1845 r, do 1945 własność rodziny Graeve. W pobliskim parku cmentarz rodzinny dawnych właścicieli. Obecnie majątek jest prywatną własnością.
- Chojnik** – wieś założona w 1363 r. Będąc tam, warto odwiedzić barokowy kościół parafialny z XVIII w.
- Jurecki Młyn** – w tej miejscowości zginął w 1807 r., podczas kampanii napoleońskiej, generał Roman Karłowicz Anrep. Dla uczczenia jego pamięci w 1852 r. postawiono pomnik.

Kalnik – tu znajduje się barokowy kościół zbudowany w latach 1730–1738 oraz dwie chałupy z XIX w. W pobliżu wsi, w niewielkim zagajniku, stoi pomnik mieszkańców poległych w czasie I wojny światowej.

Kretowiny – wieś powstała w 1448 r. Malowniczo położona u nasady dużego półwyspu na jeziorze Narie. Znajduje się tu wiele ośrodków wczasowych, pensjonatów oraz domków letniskowych. Dobrze rozwinięta baza gastronomiczna. Wypożyczalnia sprzętu wodnego, korty tenisowe, boiska sportowe, w tym do siatkówki plażowej. Dogodne warunki do nurkowania i żeglowania.

Markowo – wieś powstała w l. 1402–1408. Do roku 1945 należała do rodziny Dohna-Reichertswalde. We wsi pozostałości renesansowego pałacu (1701–1704) Dohnów oraz park krajobrazowy i stawy. Od 2000 r. pałac jest własnością prywatną. Ciekawy w Markowie jest pomnik mieszkańców poległych w czasie I wojny światowej.

Niebrzydowo Wielkie – tu również zobaczymy pomnik poświęcony mieszkańcom poległym w I wojnie światowej.

Słonecznik – tutaj zobaczymy barokowy kościół parafialny z 1694 r. Przy świątyni stoi drewniana dzwonnica z XIX w. oraz pomnik poległych w I wojnie światowej, który obecnie jest kapliczką.

Strużyna – w tej wsi ciekawy jest kościół Matki Boskiej Ostrobramskiej, zbudowany w latach 1757–1764, którego fundatorem był baron zu Dohn. Wnętrze świątyni zdobi barokowy ołtarz główny, datowany na 1700 r., ołtarz z kościoła w Morażu, przerobiony z XVIII-wiecznego epitafium, organy z XX w. oraz lampy i świeczniki z XIX w.

Wenecja – wieś powstała w 1336 r. Warto zobaczyć klasycystyczny pałac z przeł. XVII i XVIII w. otoczony pięknym parkiem, kuźnię z 1756 r., która obecnie pełni funkcję kaplicy oraz starą szkołę z przeł. XIX i XX w.

JEZIORA W GMINIE MORĄG

Oprócz samych miejscowości, dużą atrakcją z pewnością stanowią jeziora, które co roku przyciągają wielu turystów oraz mieszkańców. Do najważniejszych jezior w naszej gminie należą:

Narie – położone na wschód od Moraża, na wysokości 170 m n.p.m. Jest to jedno z najpiękniejszych polskich jezior o bardzo urozmaiconej linii brzegowej oraz licznych zatokach, półwyspach i wyspach. Powierzchnia jeziora liczy 1240 ha, a maksymalna głębokość wynosi 44 metry. Całe jezioro wraz z przyległymi terenami objęte jest strefą ciszy. Wody jeziora Narie zakwalifikowano do najwyższej klasy czystości, przejrzystość wody sięga nawet do 5 metrów. Ponadto na jeziorze znajduje się 19 wysp, których łączna powierzchnia wynosi około 25,9 ha. Jezioro idealnie nadaje się do żeglowania, nurkowania i uprawiania innych sportów wodnych. Na jeziorze można wędkować, występują tu takie gatunki ryb jak: płoć, leszcz, szczupak, okoń, lin, wzdreگا, węgorz, sielawa. Usytuowane nad jeziorem Narie ogólnodostępne kompleksy wypoczynkowe w Kretowinach i Bogaczewie sprzyjają rozwojowi turystyki rodzinnej, obozom młodzieżowym, koloniom, pobytom weekendowym i świątecznym. Kretowiny to malowniczo położona wieś u nasady dużego półwyspu na jeziorze Narie. Znajduje się tu wiele ośrodków wczasowych, pensjonatów oraz domków letniskowych. Ponadto liczne wypożyczalnie sprzętu wodnego, korty tenisowe, boiska sportowe, w tym do siatkówki plażowej. W centralnej części Kretowin znajdują się ogólnodostępne, strzeżone moło przy plaży głównej oraz duży parking. Dobrze rozwinięta jest również baza gastronomiczna. Jezioro Narie ma bardzo urozmaicone dno, z licznymi górkami podwodnymi i głębokimi rynnami, idealnie nadaje się dla osób lubiących nurkowanie. W kretowinach znajduje się w pełni wyposażone centrum nurkowe wraz z wypożyczalnią sprzętu.

Skiertąg – Powierzchnia jeziora wynosi ok. 85,6 hektara, a średnia głębokość liczy sobie 3,4 metra. Skiertąg przylega od północnego-wschodu do miasta Moraż. Wody należą do trzeciej klasy czystości i podatności na degradację. Spowodowane jest to tym, że przez wiele lat zbiornik wykorzystywany był, do moczenia pni drzew. W ostatnich latach fragmenty plaży wokół jeziora zrewitalizowano i przystosowano do użytku mieszkańców - utworzona została plaża miejska z boiskiem do siatkówki, moło oraz miejscem na ognisko. Występują tu takie gatunki ryb jak szczupak, sandacz, okoń, płoć, lin i węgorz.

Bartężek – jezioro rynnowe, leżące na wysokości 99,5 m n.p.m. Jego powierzchnia wynosi 385,5 ha, średnia długość 6 500 m, a średnia głębokość 6 m. Charakteryzuje się rozwiniętą linią brzegową, wysokimi i zalesionymi brzegami. Znajduje się na nim kilkanaście wysp o łącznej powierzchni ok. 7 ha. Gatunki ryb bytujące w wodach akwenu to: sandacz, szczupak, okoń, lin, sielawa, miętus, leszcz, węgorz i płoć.

Żabie /potocznie Żabi Róg/ – jezioro o powierzchni 24,8 ha i długości 1,3 km. Nad jego północnym brzegiem miejscowość o tej samej nazwie.

Pozostałe jeziora: Bożęcín, Czarne, Długie, Pieszkowo, Piłag, Zawroty, Zielone.

Park Miejski w Morągu

Park Miejski, potocznie nazywany przez mieszkańców „Alejkami” znajduje się w centrum miasta. Park został zrewitalizowany w 2012 roku i nowymi atrakcjami zachęca do aktywnego i zdrowego wypoczynku. W centralnej części parku znajduje się duży plac zabaw dla dzieci, zielony labirynt, amfiteatr i fontanna. Przez zachodnią część parku przepływa malownicza rzeczka Morążek, nad którą został wybudowany mostek. W parku organizowane są liczne imprezy oraz koncerty.

Park Kminkowa Góra – las miejski na Zatorzu

Park założony został w 1878 roku przez Gustawa Rekittke, cenionego w Morągu dekoratora wnętrz. Usytuowany jest w dzielnicy Zatorze, na wzniesieniu zaraz za rogatkami miasta, pomiędzy dwoma drogami wiodącymi do pobliskiego Łączna i Jurek. Rozwój parku nastąpił na pocz. XX wieku. Sukcesywnie zagospodarowywany i rozbudowywany w latach 1907, 1919 i 1925. – stał się miejscem szczególnie ulubionym i uczęszczanym przez morażan. Na terenie Kminkowej Góry znajdowało się kilka pomników historii miasta i jej mieszkańców. Pierwszym z nich był pomnik upamiętniający poległych podczas I Wojny Światowej morażan postawiony w 1923 roku na morąskim rynku a 10 lat później przeniesiony na teren parku i usytuowany pośrodku głównej alei. Nieopodal pierwszego powstał także drugi pomnik poświęcony członkom gildii strzeleckiej, którzy zginęli podczas I Wojny Światowej. Niestety żaden z tych pomników nie zachował się do czasów obecnych. O dacie założenia parku zaświadcza stojąca w parku do dziś granitowa stela z wyrytą datą 1878. Obok znajduje się kolejna stela poświęcona twórcy parku Gustawowi Rekittke.

SZLAKI ROWEROWE W GMINIE MORĄG

W Gminie Morąg wytyczone zostały 3 oznakowane szlaki rowerowe – czerwony (biegnący dookoła jeziora Narie), niebieski oraz zielony. Wszystkie szlaki są dokładnie oznaczone na drogach, którymi prowadzą.

Morąskie szlaki rowerowe:

 szlak czerwony: długość 37,2 km. Morąg > [Bogaczewo](#) > [Gulbity](#) > [Niebrzydowo Wielkie](#) > [Naryjski Młyn](#) > [Roje](#) > [Ponary](#) > [Boguchwały](#) > [Wilnowo](#) > [Lusajny Małe](#) > [Kretowiny](#) > [Dury](#) > Morąg.

 szlak niebieski: długość 36,5 km. Morąg > [Raj](#) > [Lubin](#) > [Bożęcín](#) > [Ruś](#) > [Prośno](#) > [Tarda](#) > [Bartężek](#) > [Słonecznik](#) > [Wenecja](#) > [Kudypy](#) > [Jędrzychówko](#) > Morąg.

 szlak zielony: długość 40,3 km. Morąg > [Nowy Dwór](#) > [Chojnik](#) > [Kępa Kalnicka](#) > [Kalnik](#) > [Złotna](#) > [Markowo](#) > [Strużyna](#) > [Jurki](#) > Morąg.

PRZYRODA W GMINIE MORĄG

Gmina Morąg pod względem przyrodniczym należy bez wątpienia do najciekawszych i najpiękniejszych miejsc naszego kraju. Bogactwo tutejszej fauny i flory, ciekawa rzeźba terenu i bezmiar wód stanowią o dużej atrakcyjności tego terenu. Gmina Morąg to kraina gdzie czas płynie wolniej, gdzie można odpocząć od zgiełku miast, w ciszy, spokoju, w kontakcie z piękną naturą. Ze względu na duże wartości przyrodnicze, kulturowe i krajobrazowe gminy znaczna jej część została objęta ochroną. Na jej obszarze powołano m.in. Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk „Uroczysko Markowo”, który wpisany jest w europejski system ochrony Natura 2000. Utworzono cztery Obszary Chronionego Krajobrazu: Obszar Chronionego Krajobrazu Rzeki Wąskiej, Narięński Obszar Chronionego Krajobrazu, Obszar Chronionego Krajobrazu Kanału Elbląskiego, Obszar Chronionego Krajobrazu Lasów Taborskich oraz trzy użytki ekologiczne: Użytek Ekologiczny „Rozlewisko Morąskie”, Użytek Ekologiczny „Gorzeń Mały” i Użytek Ekologiczny „Gorzeń Duży”. Ponadto na obszarze Gminy Morąg występują liczne Pomniki Przyrody.

UŻYTEK EKOLOGICZNY „ROZLEWISKO MORĄSKIE”

„Rozlewisko Morąskie” położone jest bezpośrednio przy granicy administracyjnej miasta Morąg, między Morągiem a wsiami Jędrzychówko i Raj. Zajmuje powierzchnię ok. 121,63 ha. Teren ten jest pozostałością Jeziora Morąskiego, otaczającego niegdyś miasto Morąg od południa. Jezioro to zostało osuszone około roku 1867, dzięki czemu uzyskano tereny wykorzystywane jako łąki. Obszar polderów z systemem rowów odwadniających został ponownie zalany wodą w okresie po II Wojnie Światowej. Obecnie stanowi doskonałe miejsce dla bytowania ptaków wodno-błotnych oraz innych organizmów związanych z mokradłami. Z tego też względu na tym obszarze został ustanowiony użytek ekologiczny „Rozlewisko Morąskie”. Kompleksowa inwentaryzacja ornitologiczna przeprowadzona w latach 90. XX wieku wykazała obecność w obrębie obszaru 156 gatunków ptaków, z tej liczby 69 to gatunki lęgowe. Na szczególną uwagę zasługuje obecność, aż 21 gatunków ptaków chronionych na mocy Dyrektywy Ptasiej Unii Europejskiej oraz 24 gatunki umieszczone w „Polskiej Czerwonej Księdze Zwierząt”. W tym liczna populacja lęgowa bąka (*Botaurus stellaris*), błotniaka stawowego (*Circus aeruginosus*) oraz wąsatki (*Panurus biarmicus*). Ponadto na obszarze „Rozlewiska Morąskiego” odnotowano obecność ptaków sporadycznie

zalatujących do Polski. Mianowicie sikory lazurowej (*Cyanistes cyanus*), gatunku występującego na wschód od granic Polski oraz mewy bladej (*Larus hyperboreus*) występującej w Arktyce.

„Rozlewisko Morąskie” to prawdziwa ostoja różnorodności biologicznej. Oprócz wspomnianych ptaków stwierdzono występowanie na tym terenie licznej populacji chronionych storczyków stoplamków (*Dactylorhiza maculata* i *Dactylorhiza incarnata*), a także ważki zalotki większej (*Leucorrhinia pectoralis*) umieszczonej w Załączniku II Dyrektywy Siedliskowej. Ponadto występuje tu stabilna populacja chrząszcza z rodziny zalęszczykowatych (*Oedemera croceicollis*), który w Polsce znany jest zaledwie z kilkunastu stanowisk.

Od południowo - zachodniej strony rozlewiska została utworzona ścieżka dydaktyczna o długości 3 km. Na trasie ścieżki umieszczono tablice informacyjne i wieże widokowe. Bezpośrednie położenie rozlewiska przy granicy miasta oraz dogodna infrastruktura zachęca turystów i mieszkańców do obcowania z naturą.

BOCIAN BIAŁY W GMINIE MORĄG

Bocian biały jest gatunkiem występującym w naszej Gminie na stałe tylko w okresie wiosenno-letnim. Jego obecność uzależniona jest od otwartego krajobrazu rolniczego, gdzie prowadzi się umiarkowaną gospodarkę. Optymalne tereny dla występowania bociana białego znajdują się w zachodniej części Gminy Morąg. Swoje gniazda bociany zakładają tylko w pobliżu siedzib ludzkich, budując je najczęściej na słupach trakcji energetycznych, rzadziej na budynkach gospodarczych, a wyjątkowo na drzewach. Z zimowiska ptaki wracają do nas przeważnie w ostatnich dniach marca lub w kwietniu. Tuż po przylocie poprawiają swoje stare gniazda lub przystępują do budowy nowych. Dojrzałość płciową osiągają w wieku 3-5 lat i wówczas po raz pierwszy przystępują do lęgu. Składają od 3 o 6 jaj, lecz wychowują najczęściej od 2 do 4 piskląt. Większość młodych opuszcza gniazdo w drugiej połowie lipca. Na zimowiska w Afryce odlatują już w drugiej połowie sierpnia. Cała populacja bociana białego oceniana jest na 230 tysięcy par przy czym Polskę zamieszkuje ponad 50 tysięcy. Oznacza to, że co czwarty bocian jest Polakiem. W Gminie Morąg w roku 2010 stwierdzono obecność 144 gniazd. Największą liczbą gniazd bocianich w naszej Gminie odnotowano w miejscowościach: Jędrychówko, Królewo, Kalnik, Słonecznik i Chojnik.

INFORMACJA TURYSTYCZNA W MORĄGU

Informacja Turystyczna w Morągu działa od 2005 roku. Mieści się w centrum Morąga w zabytkowym XIV-wiecznym ratuszu.

Jest informacją certyfikowaną, posiada trzy gwiazdki na cztery możliwe. Informację Turystyczną prowadzi Stowarzyszenie Lokalna Organizacja Turystyczna „Kraina Nieodkrytych Tajemnic”. Można tu uzyskać informacje dotyczące Gminy Morąg i regionu (atrakcji turystycznych, możliwości aktywnego wypoczynku, noclegów, punktów gastronomicznych). W informacji można również nabyć przewodniki turystyczne, mapy, foldery oraz pamiątki z regionu promujące nie tylko naszą gminę, ale również całe województwo. Ponadto w lokalu można skorzystać z bezpłatnych stanowisk komputerowych z dostępem do Internetu.

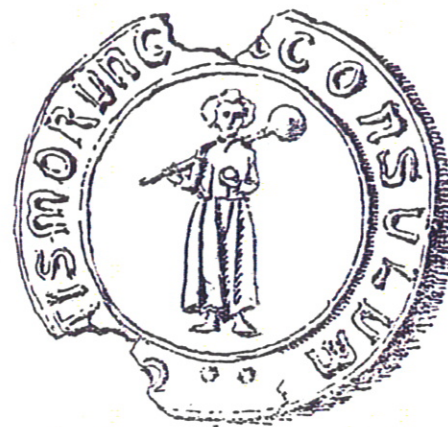
LOGO MORĄGA

Nasze miasto Morąg posiada również swoje własne logo. Znajduje się w nim zarys czerwonej żaglówki płynącej po jeziorze, nad żaglówką latają 2 ptaki w kolorach żółtym oraz czerwonym. Motyw jeziora nawiązuje do przyrodniczych walorów naszej gminy, leżącej na obszarze słynącym z pięknej przyrody, jezior oraz aktywnego wypoczynku nad wodą.

Morąska moneta

Nasze miasto posiada swoją unikalną, lokalną monetę. Jej wzór został ustalony ponad 2 lata temu i po raz pierwszy została zaprezentowana podczas I Jarmarku Morąskiego, w sierpniu 2013 roku. Na jednej stronie monety widnieje ikona Morąga – gotycki ratusz, natomiast na drugiej stronie przedstawiona jest postać pielgrzyma z

morąskiego herbu w średniowiecznej wersji. Monetę można wybić samodzielnie na morąskiej mennicy w czasie większych imprez miejskich (m. in. Jarmark Morąski, Dni Morąga itp.)

Lokalna Organizacja Turystyczna "Kraina Nieodkrytych Tajemnic"

Morąg Łukta Miłakowo

W Morągu swoją siedzibę ma również Lokalna Organizacja Turystyczna „Kraina Nieodkrytych Tajemnic”. Jest to stowarzyszenie powołane w celu promocji walorów turystycznych, przyrodniczych i historycznych gmin zrzeszonych w organizacji. LOT powstał w 2004 roku z inicjatywy Gminy Morąg i działa na obszarze trzech Gmin: Morąga, Łukty i Miłakowa. Organizacja realizuje zadania związane z rozwojem ruchu turystycznego oraz wspiera wszystkie działania promocyjne Gmin. Ponadto LOT prowadzi Informację Turystyczną w Morągu, organizuje rajdy, warsztaty „Czas na patriotyzm Lokalny - Moja Gmina Morąg” oraz wydaje przewodniki, mapy i foldery. Jest również współorganizatorem Jarmarku Morąskiego.

SAMORZĄD - INFORMACJE OGÓLNE

Początek lat 90 XX wieku był dla naszego kraju czasem bardzo ważnym i przełomowym. Datą, którą warto zapamiętać, jest na pewno 8 marca 1990 roku, kiedy to Sejm przyjął ustawę o samorządzie terytorialnym. Wtedy było już wszystko jasne - samorządność po wielu latach powróciła do Polski. Kilka tygodni później, 27 maja 1990 roku mieszkańcy po raz pierwszy po upadku komunizmu uczestniczyli w wolnych wyborach samorządowych. Był to jeden z pierwszych kroków do tego, aby obywatele sami decydowali o sprawach, które bezpośrednio ich dotyczą. Do roku 1998 funkcjonował dwuszczeblowy podział administracyjny kraju. Administracja państwowa dotyczyła poziomu województw, natomiast samorządowa poziomu gmin.

W 1998 roku reforma administracji publicznej, która weszła w życie w styczniu 1999 roku, była jedną z najbardziej przełomowych w ostatnim ćwierćwieczu. Z wcześniejszych 49 województw zostało tylko 16. Pojawiło się ponad 300 powiatów. Miasta, które utraciły status województw, w większości weszły do grupy powiatów grodzkich, czyli miast na prawach powiatu. Efektem tych zmian było chociażby zmniejszenie roli wojewody, czyli organu administracji państwowej, na rzecz marszałka województwa i samorządu regionalnego.

Do roku 2002 na czele gminy stali: zarządy gmin z prezydentami, burmistrzami i wójtami na czele, wybierani w wyborach pośrednich. Mieszkańcy głosowali na przedstawicieli rad miejskich (miast, gminy), którzy ze swojego grona wybierali osoby, które były organem wykonawczym. 20 czerwca 2002 parlament przyjął ustawę, która wprowadziła bezpośrednie wybory prezydentów, burmistrzów i wójtów. Od tej pory to obywatele bezpośrednio decydują o tym, kto pełni jednoosobowo funkcję organu wykonawczego w gminie.

Senat ustanowił rok 2015 Rokiem Samorządu Terytorialnego.

SAMORZĄD GMINNY – wyodrębniony w strukturze państwa związek społeczności lokalnej funkcjonujący w randze gminy, która z mocy prawa powołana jest do samodzielnego wykonywania zadań administracji publicznej, a także wyposażona w materialne środki umożliwiające realizację nałożonych jej zadań.

Podstawą prawną funkcjonowania gminy jest **Ustawa z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym**. Określa ona jej organizację i organy, przedmiot działalności i kompetencje, a także prawną formę działania.

Zgodnie z ustawą o samorządzie gminnym, o ustroju gminy stanowi jej Statut, który określa zasady dostępu do dokumentów i korzystania z nich. Uchwalanie statutu należy do wyłącznej właściwości Rady, która poprzez swoje uchwały określa większość zasad działania gminy.

Wyróżniamy trzy rodzaje gmin: miejskie, miejsko-wiejskie i wiejskie (zbiorowe, wielowioskowe). Rada gminy może w obrębie gminy tworzyć mniejsze jednostki administracyjne (tzw. jednostki pomocnicze gminy): sołectwa, dzielnice, osiedla lub inne jednostki.

Gmina jako podstawowa jednostka samorządu terytorialnego.

Podstawową jednostką jest gmina. Gmina posiada osobowość prawną oraz wykonuje zadania publiczne w imieniu własnym i na własną odpowiedzialność. Jej samodzielność jest chroniona sądownie. Gmina jest prawnie zorganizowanym terytorialnie związkiem mieszkańców, określonym w ustawie jako wspólnota samorządowa, dysponująca pewnym władztwem. Przynależność do gminy jest obligatoryjna, wynika z samego faktu zamieszkania na terytorium danej gminy, czyli do gminy należy się z mocy prawa i nie można się z niej wypisać. Gmina wykonuje zadania publiczne w imieniu własnym i na własną odpowiedzialność. Zadaniem gminy są wszystkie sprawy publiczne o znaczeniu lokalnym, nie zastrzeżone ustawami na rzecz innych podmiotów.

Mieszkańcy Gminy podejmują rozstrzygnięcia w głosowaniu powszechnym (poprzez wybory i referendum) lub **za pośrednictwem organów gminy**, którymi są: **rada i wójt /burmistrz, prezydent/**.

RADA

Rada jest organem uchwałodawczym gminy, mającym kompetencje stanowiące i kontrolne, wybieranym na 4-letnią kadencję w wyborach powszechnych przez mieszkańców gminy. Rada gminy składa się z radnych, ich liczba jest różna w zależności od liczby mieszkańców w gminie. Rada gminy działa na sesjach (i rozstrzyga sprawy podejmując uchwały) oraz poprzez swoje komisje (zajmujące się bądź funkcjonowaniem danej jednostki, np. komisja budżetu, bądź poszczególnymi dziedzinami życia społecznego, np. komisja oświaty czy zdrowia). Rada gminy jest także organem kontrolnym –poprzez komisję rewizyjną kontroluje działalność wójta, gminnych jednostek organizacyjnych oraz jednostek pomocniczych gminy.

Zasady wyboru radnych:

Radni gminy wybierani są przez jej mieszkańców w wyborach powszechnych, równych, bezpośrednich, tajnych - w wyborach można głosować tylko osobiście i tylko jeden raz. Każdemu obywatelowi, który najpóźniej w dniu wyborów kończy 18 lat i stale zamieszkuje na obszarze działania danej rady przysługuje czynne prawo wyborcze. Radnym może zostać osoba mająca prawo wybierania do danej rady. Radni wybierani są na kadencję 4 lat.

Radny gminy reprezentuje wyborców, utrzymuje stałą więź z mieszkańcami oraz ich organizacjami, przyjmuje zgłaszane postulaty i przedstawia je organom gminy do rozpatrzenia. Przed przystąpieniem do wykonywania mandatu radny składa ślubowanie. Radny jest zobowiązany brać udział w pracach rady gminy.

WÓJT (BURMISTRZ, prezydent miasta) jest organem wykonawczym gminy.

Burmistrz wykonuje uchwały rady gminy i zadania gminy określone przepisami prawa.

Do zadań wójta należy w szczególności:

- 1) przygotowywanie projektów uchwał rady gminy;
- 2) opracowywanie programów rozwoju w trybie określonym w przepisach o zasadach prowadzenia polityki rozwoju;
- 3) określanie sposobu wykonywania uchwał;
- 4) gospodarowanie mieniem komunalnym;
- 5) wykonywanie budżetu;
- 6) zatrudnianie i zwalnianie kierowników gminnych jednostek organizacyjnych.

Zasady wyboru wójta/burmistrza

Wójt/burmistrz wybierany jest przez mieszkańców gminy w wyborach powszechnych, równych, bezpośrednich, tajnych - w wyborach można głosować tylko osobiście i tylko jeden raz. Wójtem, burmistrzem może zostać każdy obywatel polski posiadający prawo wybierania do rady gminy, który najpóźniej w dniu głosowania kończy 25 lat, z tym że kandydat nie musi stale zamieszkiwać na obszarze gminy, w której kandyduje. Wójt/burmistrz wybierany jest na kadencję 4 lat.

CZYM ZAJMUJE SIĘ GMINA?

Zadania samorządu: zaspokajanie zbiorowych potrzeb mieszkańców

Rozróżniamy zadania własne i zadania zlecone

ZADANIA WŁASNE:

art. 7. ustawy o samorządzie gminnym wyszczególnia katalog zadań własnych gminy, są to m.in.:

- Usługi komunalne –wodociągi, kanalizacja, śmieci, transport publiczny, utrzymanie dróg, chodników, gminne budownictwo mieszkaniowe
- Edukacja–utrzymanie żłobków i przedszkoli, prowadzenie szkół podstawowych i gimnazjów
- Ochrona zdrowia –podstawowa opieka zdrowotna (lekarze rodzinni)
- Pomoc społeczna –ośrodki pomocy społecznej, świadczenia socjalne
- Planowanie przestrzenne i ochrona środowiska –planowanie dopuszczalnej zabudowy i zagospodarowania nieruchomości położonych na terenie gminy,
- Kultura–prowadzenie instytucji takich jak biblioteki, ośrodki kultury,
- Rozwój gospodarczy –tworzenie przyjaznych warunków dla biznesu, przygotowanie terenów pod inwestycje,
- Bezpieczeństwo–wspieranie policji, straży pożarnej, służb porządkowych,
- Aktywność obywatelska –wspieranie i upowszechnianie idei samorządowej.

ZADANIA ZLECONE

gmina może wykonywać zadania zlecone z zakresu administracji rządowej a także z zakresu organizacji przygotowań i przeprowadzania wyborów powszechnych oraz referendum nałożone na nią ustawami. Na realizację zadań zleconych gmina otrzymuje środki finansowe

Trójstopniowy podział samorządu w Polsce:

GMINA –„samorząd pierwszego kontaktu”, odpowiedzialny za zapewnienie podstawowych usług publicznych

POWIAT - odpowiada przede wszystkim za ochronę zdrowia i edukację ponadgimnazjalną

WOJEWÓDZTWO – planuje rozwój regionalny i rozdziela środki finansowe na ten cel [obecnie głównie z funduszy UE]

Podział administracyjny Polski:

I. Województwa

16 województw: Dolnośląskie, Kujawsko-pomorskie, Lubelskie, Lubuskie, Łódzkie, Małopolskie, Mazowieckie, Opolskie, Podkarpackie, Podlaskie, Pomorskie, Śląskie, Świętokrzyskie, Warmińsko-mazurskie, Wielkopolskie, Zachodniopomorskie

Władza uchwałodawcza –sejmik wojewódzki -

Władza wykonawcza –zarząd województwa (5 osób z marszałkiem jako przewodniczącym)

II. Powiaty

379 powiatów

314 powiatów ziemskich

65 powiatów grodzkich (miasta na prawach powiatu)

Władza uchwałodawcza – rada powiatu

Władza wykonawcza – zarząd powiatu (3-5 osób ze starostą na czele)

III. Gminy

Prawie 2.500 gmin

-gminy wiejskie – prawie 1.600 /na jej terenie nie ma miasta/

-gminy miejsko-wiejskie – prawie 600 /w jej skład wchodzi miasto oraz obszar wiejski - kilka lub kilkanaście wsi/

- gminy miejskie – ponad 300 /swoim obszarem obejmuje tylko miasto/

Władza uchwałodawcza – rada gminy

Władza wykonawcza: burmistrz – organ wykonawczy gminy miejskiej /z liczbą mieszkańców do 100 tys./ lub miejsko-wiejskiej; prezydent – organ wykonawczy gminy miejskiej, w której liczba mieszkańców jest powyżej 100 tys./ ; wójt – organ wykonawczy gminy wiejskiej.

Jednostki pomocnicze w Gminie Morąg:

Sołectwa - w miejscowościach wiejskich - sołtys, zebranie wiejskie,

Osiedla – na terenie miasta zarząd i rada osiedla, zebranie mieszkańców

Jednostki pomocnicze działają na podstawie Statutów uchwalonych przez Radę Gminy. Jednostki pomocnicze mogą prowadzić gospodarkę finansową w ramach budżetu gminy.

FINANSE GMINY

Skąd biorą się pieniądze, którymi dysponuje rada gminy.

Dochodami jednostek samorządu terytorialnego są dochody własne, subwencja ogólna oraz dotacje celowe z budżetu państwa.

Dochodami mogą być również środki pochodzące ze źródeł zagranicznych

niepodlegające zwrotowi, środki z budżetu Unii Europejskiej oraz inne środki określone w odrębnych przepisach.

Źródłami dochodów własnych gminy są:

1) wpływy z podatków: od nieruchomości, rolnego, leśnego, od środków transportowych, dochodowego od osób fizycznych, opłacanego w formie karty podatkowej, od spadków i darowizn, od czynności cywilnoprawnych;

2) wpływy z opłat: skarbowej, targowej, miejscowej, uzdrowiskowej i od posiadania psów, eksploatacyjnej

3) 39,34% udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych, od podatników tego podatku zamieszkałych na obszarze gminy;

4) 6,71% udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób prawnych, od podatników tego podatku, posiadających siedzibę na obszarze gminy;

5) inne dochody, jak np. dochody uzyskiwane przez gminne jednostki budżetowe oraz wpłaty od gminnych zakładów budżetowych, dochody z majątku gminy, czy też 5,0% dochodów uzyskiwanych na rzecz budżetu państwa w związku z realizacją zadań z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych ustawami, o ile odrębne przepisy nie stanowią inaczej.